

Makthavarna som inte finns

| av Klas Östman

DE SENASTE MÅNADERNA har givit några viktiga besked om tillståndet i nationen: vi lider av djupgående infantilisering och politisk schizofreni, samtidigt som stora delar av etablissemanget börjat undra om det här med demokrati verkligen var en så fiffig idé.

Mordet på Anna Lindh har blixtbelyst vanlighetskulten i svensk politik. Om inte Lindh hade uppträtt som en vanlig människa, utan åkt limousine och haft livvakt, hade inte tragedin inträffat; ”vanlig” och ”enkel” var också de vackraste lovorden efter hennes död. Eftersom socialdemokraterna brukar ha makten är det de som har satt tonen – se, våra ministrar är inga makthavare egentligen, de köper också sin mjölk på Konsum!

Det är nog inte bara listig taktik, utan en del av ett svenskt politiskt mönster som är långt äldre än SAP. Sverige var nästan det enda landet i 1600- och 1700-talens Europa där det var alldeles nödvändigt för en regent att kunna göra sig gemen och tala med bönder på bönders vis – såväl den brutale Karl IX som den lärda drottning Kristina var synnerligen skickliga på det.

MEN PÅ DEN TIDEN visste alla ändå vilka överheten var. Dagens vanlighetsmyt är något helt annat. Tillsammans med socialdemokratiens allmänna förmåga att framställa sig som ett oppositionsparti, trots att man har styrt landet under en hel mansålder, har vanligheten blivit ett politiskt problem. För nu ser det ut som om alla är vanliga människor, medan ingen styr och ingen har ansvar och saker liksom bara händer. Den avgörande ledtråden i ett av Sherlock Holmes mer berömda fall var tystnaden, att hunden inte hade skällt. På samma sätt är kanske det viktigaste just nu att ingen, när detta skrivs, har krävt justitieministerns eller socialministerns avgång. Vad jag kan begripa borde Thomas Bodström vara politiskt ansvarig för att Säpo 17 år efter Palmemordet fortfarande inte skyddar våra regeringsmedlemmar. Liksom Lars Engqvist borde vara ansvarig för att livsfarliga galningar går lösa landet runt. Likväl hörs inte en viskning om att någon av ministrarna skall få sparken. Ingen har makt, ingen har ansvar. Ett politiskt system som fungerar på det sättet lider av schizofreni.

Den där politiska makten som ingen har styr dessutom mer av människors liv i Sverige än i något annat

land. Medborgarnas tillvaro bestäms således av okända men mäktiga krafter. I en sådan situation är det inte konstigt om vuxna, myndiga människor börjar bete sig som barn. Sorgemanifestationerna efter Lindhs död hade tyvärr en del obehagliga drag. Inte bara snaskandet i kvällspressen. Ingen inom den ymnigt gråtande allmänheten verkade heller fråga sig om de själva, som medborgare i en demokrati, hade någon liten del av ansvaret för att detta kunde hända. Förlåt, jag vill inte vara okänslig, men om all offentlig makt utgår från folket utgår faktiskt också makten över polisen och psykvården därifrån. Det räcker inte med tårar.

NEJET TILL EURON behöver dock inte betraktas som infantilt. Det kan lika väl som ja-rösterna motiveras rationellt på en mängd olika sätt. Många på den förlorande sidan har dock bestämt sig för att resultatet var så osannolikt jäkla dumt att något liknande inte får inträffa igen. Plötsligt skriver man till och med i Aftonbladet att det minsann finns gränser för vilka frågor vanligt folk kan klara av att bestämma om. Svensk Tidskrift har alltid verkat för att så lite som möjligt i samhället skall bestämmas genom majoritetsbeslut och att det skall finnas spärrar för tillfälliga opinionsstormars genomslag i lagstiftningen. Tyvärr tror jag inte alls att vänstern kommer att ledas till sådana slutsatser av sina nyvaknade bekymmer över majoritetsprincipens svagheter. De kommer också i fortsättningen att vilja utvidga den politiska sfären ad infinitum, men försöka lägga mer av makten över den i händerna på en upplyst elit, nämligen sig själva och sina kompisar. Tyvärr kommer de inte att kunna erkänna, ens mellan skäl och vägg, att det är det de sysslar med, så schizofrenin kommer att tillta också på det viset. Gud vet vilka stolleprov som blir resultatet.

ETT BEKYMERSAMT men intressant politiskt läge, således. Det största oppositionspartiets kris gör det inte mindre komplicerat. I detta nummer behandlas moderaternas förflutna och framtid. Har partiet vilseletts av taktiska hänsyn, eller är det en djupare historisk konjunktur som ligger bakom nedgången? Nya murar kring Stockholm, ett ärkeamerikanskt musikkrieg och svårigheten att ha företag utan företagare är andra ämnen i detta nummer. Debatten om EU:s framtida konstitution går dessutom vidare. Både den och maktens ansiktslöshet lär vi få anledning att återvända till i kommande utgåvor av Svensk Tidskrift.